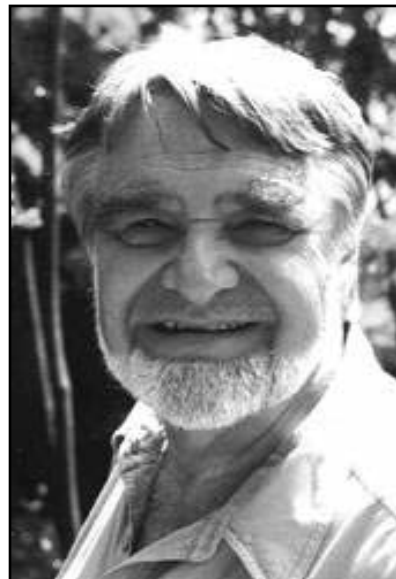

Gyurkovics Tibor

(1931. december 18. – 2008. november 16.)

„Egy festmény olyan mértékben képes felvillanyozni, hogy szinte versgomoly keletkezik bennem. Minden művészet az egymásutániségra épül. Ha könyvet olvasol: sor sort követ, ha meghallgatsz egy zeneművet: hang hangot. A kép nem ilyen. A kép olyan, mint amikor egyszerre szólal meg a zenekar minden hangszere: egy »bang«, és ez a mű. Ez vonzott engem mindig is a festészetben, ez az egy ütés. Mikor a szív elveszti az alapritmusát, akkor egy elektromos sokkal megütik, és megindul újra.

[...]

Az előbb említett festői látásmód, amellyel már az első verseskötetben is dolgoztam, azon alapult, hogy a dolgokat a csillagdarabos megjelenésükben láttam, mint a festő egy arcot, egy lányfejet, egy térdet, egy könyököt, egy mellét. Ez olyan szuggesztív hatással volt rám, hogy festőként írtam le az eseményt, a tárgyat. Ezek a tárgyak legalább hat-nyolc éven át szuggeráltak engem. Azt hiszem, ez elsősorban rettenetes nagy egyedülvalóságot jelent. Hogy nem is szeretett emberekhez kapcsolódsz, hanem tárgyakhoz, mintha a világúrig ki lennél téve a világból, és tárgy lesz a tárgy között. »A közösségbe vágytam mindig én is, / mint árva pajtás, tárgy közé a tárgy / s mint a hunyóban, szívre pesve vártam, / amíg valaki rám talált.« (Srác). Tárggyá merevedett emberek között bolyongtam, amelyek élesek, és felsebzik az embert. A társadalomba nem akartam úgy belépni, hogy valamit is feladjak magamból, ugyanakkor örületesen magányos voltam, mert se szerkesztőséghez, se irodalmi csoporthoz, eleinte baráti körhöz sem tartoztam. Huszonnyolc éves korunk körül ismerkedtünk meg Szakonyi Károllyal, Lázár Ervinnel, Bertha Bulcsúval és Kiss Dénessel. Ez az írói társaság, baráti kör ma is működik. Többek közt ez tartotta

(Részletek Gyurkovics Tibor lapunk 2006. novemberi számában megjelent, Bíró Gergelynek adott interjújából)

bennem a lelket. Visszatérve az egyedülvalóságomhoz: ez nemcsak a kezdődő szocializmus, hanem az én hibám is volt, mert homorúan éltem: »Annyira visszatartom magamat, / hogy homorú vagyok, / a saját gerincemhez érek / és belül ragyogok, // csontváza, trónja önmagának, / kívájt, fehér meder; / hol idegen, telivér husommal / magam is alig férek el. // Bordáim kosarában élek, / medencém üreges tálja / mint kopott kád a csecsemőt / fogad be önmagába. // Eltartom bőrömtől magam, / befele halmozodom, / káprázó boldogságomat / nincsen kitárni módom. // Ó, csúnya vagyok egyedül, / egy ember negatívja, / kinek már csak formája van / s kiönthetetlen titka.« (Negatív). Noli me tangere: ne nyúlj hozzám, ne érints engem, ne zavarj köreimet, mert ebbe a tárgyi világba vagyok beszorítva, amiben meg tudom magam őrizni, meg tudom magam menteni a világtól. Most is így gondolom. Rengeteg mindent csináltam a későbbiek során: felkéréseknek tettem eleget, a Magyar Művészeti Akadémia alelnöke, a Magyar Íróegyesület elnöke lettem, de igazán közéleti emberré nem váltam soha. Képtelen vagyok levezetni egy közgyűlést, egyrészt mert rögtön olyan humorba fullad, hogy nem lehet komolyan venni, másrészt én is röstellem, hogy elnöke volnék valaminek. Nem akarok így élni. A gyurkovicsi tiszta magányt gyakorlom, amelyben, mint egy laboratóriumban, valamit létre tudok hozni – a társadalomban nem. A társadalmat rettenetesen sötét szövevénynek tartom, a demokráciát pedig hamisnak és olyan játérendszernek, amelyben mégiscsak a pénz, a hatalom győz, nem pedig az a bizonyos isteni vagy felső érték, amiben hiszek.

A *Látnok* című vers egy szenvedés-kép, amelyben az élekből és vonalakból összeállított valóság felsebez. Ezen a sebzettségen keresztül érintkezel az emberekkel, így vegyül el a véred az övékével. Ez a kép egy halálmadár hasonlatba úszik át: meglövik, és »zuhan a végtelen világba, / akit a

fegyver eltalált«, mert a madár itt a világon kívüliséget jelenti, a végtelenség játékszerét, ugyanakkor ha megsebzik, a halálíve elvezet valahova, Istenig akár. Az első versszakban, amit idéztél, krisztusi tövisre való utalást láttál, noha a versben ez így nincs benne. Mégis helyes, mert ez hozzám egészen közel állt: tizenhárom éves voltam, amikor apámat ötvenévesen orosz hadifogságba vitték. Úgy éreztem, minden elveszett. Ekkor a piaristáknál tanultam, és rendkívül közel kerültem Jézus Krisztushoz. A végtelen azonosulásig vonzott. Majdnemhogy csak belé kapaszkodtam. Nem anyámba, nem a bátyámba, persze ők is rengeteget segítettek, hanem a hitbe, amit magamnak képeztem.

[...]

Akkoriban reggelente ötkor keltem, és mentem ministrálni. Teljesen belebújtam az isteni jelenlétebe. Félreérthető módon Jézus Krisztussal valóságos házasságban éltem. Minden ő volt a számomra, és mindenemet felajánlottam neki. Mindezt naiv módon: némi ellenszolgáltatás reményében, hogy apámat visszahozza. Ez olyan mélységes hatással volt rám, hogy ma sem tudok tőle szabadulni. Ugyanakkor az aktív hitben nem jutottam előbbre, csak a vágyakozásban, hogy megérinthessem Jézus Krisztust, aki egy fölhajtott ballonkabátban egyszer csak bekopog, és azt mondja: itt vagyok. Akkor megnyugodnék, és meg tudnék halni. Addig azonban nem tudok tisztességesen meghalni sem.”